

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

—I »Polom prosvetljene dobe« je naslov članka v »Edinosti« z dne 28. jan., v katerem čitamo med drugim tudi sledeče: »Resnica je navsezadnje, da so sile, ki oblikujejo človekovo duševnost, čisto močnejše zunaj šole kakor pa v šoli. Nekaj ur še tako plodnega pouka v šoli ne more mlado človeško dušo do temeljev prekvasiti, če pa so vplivi v izvenšolskem času močnejši, neposrednejši in časovno daljši. Napačno bi bilo trditi, da je izkrivljeni vzgoji tega ali onega mladostnika, ki je zašel na slaba pota, kriva šola. Bolj ko notranji šolski pouk, daje na našem podeželju ceno šoli učitelj, ki mora biti v vsakem oziru osebnost, ki z lepimi vzgledi vzgojno vpliva na šolsko mladino, pa tudi na starejše ljudi zunaj šole. Ali pa je današnja družba storila svojo dolžnost do šole in našega učitelja? Ali je dom povsod že dovolj tesno zvezan s šolo? Ali se ne dogajajo žalostni primeri, da se učitelj politični nazor skoraj povsod predpostavlja njegovi pedagoški sposobnosti, ko nekateri vaški tribuni ljubosumno meri vsak učiteljev korak, prisluškuje sleherni njegovi besedici? Ali se ne dogajajo še danes žalostni primeri, ko ljudje, ki jim učitelj ne more ali noče služiti v njihovi politični službi, učitelja ovajajo z izmišljenimi ovadbami in mu grene že itak težko življenje?»

Pustite učiteljevo delo v miru in ne vmešajte se vanj vi, ki vas je zastupila dnevna politika in ki mislite, da je dober učitelj samo tisti, ki trobi v vaš politični rog! Ne ovajajte učitelja za vsako malenkost in ne otežujte mu že itak težko delo v šoli! Če učitelj, ki ima do sedaj pravico sodočlasti pri volitvah o gospodarstvu v občini in državi, menja svoje politično prepričanje kakor srajco, ki jo menja vsak teden, tedaj to ni osebnost, ni človek, ki bi z lepim vzgledom in močnim značajem vplival na moralo otrok v šoli in ljudi v svojem šolskem okolišu. Dajte učitelju stalnost, da se bo lahko v miru posvetil gospodarstvu in kulturni rasti kraja, kamor ga je pripeljala služba. Podpirajte ga v njegovem delu in ne zavirajte mu počitnic, ki so itak neke vrste bolezenski dopust.

Kadar bo učiteljevo delo v šoli in izven šole zaščiten in kadar se bodo politični tribuni zmanj pahal za premetstev tistega učitelja, ki misli drugače kakor oni, tedaj bo tudi delo učiteljev plodnejše kakor je danes; in kapital, ki ga za vzgojo mladine nalaga ves narod, se bo bogateje obrestoval kakor danes, ko preveč mladih ljudi zaide na kriva pota. Takrat bo manj pobjev, ropov, tatvin in požigov, kajti učitelji bodo zares vodniki svojega ljudstva. Takrat šele bomo šli mi vsi srečnejšemu rodu in lepši bodočnosti nasproti!

Naša gospodarska organizacija

VABILO.

REDNI OBČNI ZBOR
Učiteljske gospodarske in kreditne zadruga
r. z. z. o. z. v Celju

se bo vršil v soboto, dne 18. februarja 1939., ob 13,30 v prostorih okoliške deške osnovne šole v Celju s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika o zadnjem običnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev letnega računa za leto 1938.
5. Čitanje revizijskega poročila.
6. Sklepanje o sprejemu novih pravil po zakonu o gospodarskih združenjih.
7. Volitev v načelstvo in nadzorstvo.
8. Slučajnosti.

Ako občni zbor ob 13,30 ne bo sklepčen, se bo na isti dan in v istih prostorih vršil drugi občni zbor, ki je po točki 40. zadrugnih pravil sklepčen pri vsakem številu glasov.

Načelstvo.

Važno obvestilo o prizadevanju za rešitev Učiteljske samopomoči

V prejšnjih številkah »Učiteljskega tovariša« ste čitali o pravilniku za človekoljubne ustanove. Zastopniki naše Samopomoči in raznih drugih takih ustanov (železničarji, poštarji, grafiki itd. (so v zadnjih dnevih osebno izročili v prejšnji številki »Učit. tovariša« priobčeno spomenico g. banu, g. županu ljubljanskega mesta, zastopniku knezoškofa in še drugim odličnim osebam. Posvode se nam je zagotavljalo, da nas bodo podprli v naših težnjah. Večja deputacija iz dravske banovine in vseh drugih banovin se zbere v prihodnjem tednu v Beogradu, kjer bo prosila za sprejem na vseh odločujočih mestih. Pojasnila bo tam, da so bile naše človekoljubne ustanove ustanovljene od nas samih, da jih mi vzdržujemo izključno le s svojimi sredstvi. Za nas ni treba pravilnikov in nobenih matematičnih rezerv. Trdno smo prepričani, da bodo naša pojasnila prepričala gospode v Beogradu, da naša samopomoči ne spadajo v vrsto trgovskih zavarovalnic, za katere je bil pravilnik prav za prav namenjen.

Člani naše US naj le mirno čakajo naših nadaljnjih poročil. Za razburjanje še ni po-

—I V svojem uvodniku »Prirodni prirastek našega prebivalstva« prinaša »Jutro« z dne 26. jan. tudi naslednje: »Tudi v šolski dobi od 6. do 10. leta je naš naraščaj močno ogrožen. Državno povprečje je 22,7 smrtnih primerov na 1000. Preko te številke seže zopet vrbaska banovina s porazno številko 32,7. Slede ji drinska s 26, vardarska s 25,5 in moravska banovina s 24,5. Na meji povprečja ostaja primorska s 22, na boljsem pa so zetska s 21,6, dunavska s 19,6, savska s 18,7, Beograd s 15,8 in končno dravska banovina s razmeroma najugodnejšo številko 15,5. Izguba te dobe znaša l. 1936. še preko 7000.

Umrljivost otrok v prvih desetih letih življenja znaša v državi 259,2 primerov na 1000 živorojenih, v konkretnem primeru za l. 1936. znaša skupna izguba okoli 108.000 otroških rakvic. Po posameznih banovinah se razdeli ta izguba takole: Pod državnim povprečjem 259,2, sta najprej dravska banovina (199,9) in okrožje Beograd (203,3), nato pride ta zetska (231,6) in moravska (231,7), komaj še pod povprečjem je vrbaska banovina (258), preko pa že sežeta dunavska (259,7) in drinska banovina (260), dočim sta savska (271,4) in primorska (273,4) visoko nad njim. Zalostno prvenstvo pa gre vardarski banovini, ki dosega kar 299,3 smrtnih primerov na 1000 živorojenih otrok v razdobju od 1. do 10. leta.

—I Predloge za fin. zakon za l. 1939./40., ki so bili objavljeni v »Učit. tovarišu«, prinaša v izvlečku »Naš Glas«, št. 2. in št. 3.

—I »Nova doba« z dne 27. jan. prinaša članek »Profesor in njegove učne ure« med drugim tudi: »Osnovnošolsko učiteljstvo si je znalo zagotoviti vsaj en prost dan, ako ima dopoldanski pouk, pri čemer ima seveda isto število ur, kakor sicer. V takih primerih je učitelj v četrti popoldnevni prost, profesor pa nimaš božjega miru niti pol dneva v tednu, ne za oddih, ne za izprehod, ne za knjigo, ne za študij. Gotovo tudi profsorska služba ni tako zamišljena, a je nastala zaradi abnormalnih razmer, ki so sedaj na naših šolah. Kakor pa so te razmere v škodo mladine, v naravnost nepopravljivo škodo za bodočo generacijo, saj so razredi, ki delajo sploh le pri luči v neprežračenih prostorih, tako so v pogubo profesorjev, ki so bili že v prejšnjih, toliko zavidanja vzbujajočih prostih časih tipično nervozni.«

—I »Novo šolo v Stično!« je naslov članka v »Jutru« z dne 24. jan., v katerem se članek zavzema za novo poslopje, v katerem naj bi bila tudi meščanska šola.

voda. Uprava US vrši vse posle dalje, izplačuje redno posmrtnino, zato se nadeja, da bodo člani storiili svojo dolžnost.

Akcijski odbor je v zadnjem času priredil tri velika zborovanja, in to 15. januarja 1939. v Ljubljani, 29. januarja 1939. pa eno v Celju, eno v Mariboru. Na vseh teh zborovanjih so govorili učiteljski in drugi predstavniki (gg. Kumelj, Kocijančič, Kosem Drago, Dvoršek Slavko in še drugi). Vsa zborovanja so bila odlično obiskana od članov mnogih takih človekoljubnih ustanov. Vsi soudeleženci so se strinjali z našo spomenico (gl. zadnji »Učit. tov.«), se strinjajo z našim dosedanjim delom in so za množično deputacijo v Beograd. V to deputacijo, ki bo zagovarjala in branila naše z dolgoletnim članstvom pridobljene pravice v Učiteljski samopomoči, v Samopomoči učiteljskih otrok in v Društvu upokojenega učiteljstva za dravsko banovino, bo poslala Učit. samopomoč tovariša M. Kumlja in Iv. Kocijančiča. Pomoč v Beogradu so nam obljubili mnogi narodni poslanci in senatorji. Več od teh je, ki bi bili sami prizadeti kot člani raznih takih ustanov. Po vrnitvi iz Beograda bomo obširno sporočili vse, kar bo važnega in za naše nadaljnje delo merodajnega.

SAMOPOMOČ UCITELJSKIH OTROK.

Samopomoč učiteljskih otrok se zopet oglašja in obrača do vseh učiteljev (-ic) staršev, ki imajo otroke, da jih vpišejo v gornjo zadrugo. Vsak otrok dobi ob polnoletnosti odpravnino, v primeru smrti pa posmrtnino.

Kako važna je ta zadruga in kako lep in idealen namen ima, naj služi v dokaz tale zahvala:

Danes sem prejela zavarovalnico, za kar se prav pristočno zahvaljujem. Znesek mi je kot podarjen, ker na ona mala mesečna vplačila človek hitro pozabi, dasi sem jih včasih zelo težko odposlala. Danes mi ni žal in morem vsakemu tovarišu in tovarišici le tople priporočiti to prekornostno ustanovo.

Učitelji (-ce) starši! Ne zamudite prilike in pohitite s prijavi. Vse potrebno dobite pri Samopomoči učiteljskih otrok, Ljubljana, Franciškanska ulica 6.

ZADRUŽNIKOM UCITELJSKE SAMOPOMOČI!

V zadnjih dneh meseca januarja t. l. vam je razposlala zadruga uprava položnice za tri smrtne primere, 476—478. Umrli so: Arselin Ana, vd. šol. upr., Ljubljana; Stenovec Ivan, šol. upr., Domžale; Kogoj Peter, nadučitelj v pok., Gorica. Posmrtnina za vse tri smrtne primere je znašala 39.100 din. — Zamudnike naprošamo, da poravnajo vse dolžne članske prispevke.

TVRDKA JOS. EBERLE se preseli z Mestnega trga št. 17 v nove poslovne prostore

TYRŠEVA c. 2 s 1. februarjem TYRŠEVA c. 2
in se priporoča z veliko zalogo draguljev, zlatnine, srebrnine, ur, jedilnega pribora, kovinskih umetnin itd. s konkurenčnimi cenami.

Mladinska matrica

—mm V članku o bolgarski mladinski književnosti piše »Večernik« od 28. jan. tudi o slovenskih prevodih iz bolgarščine in omenja predvsem »Pirhe« v izdanju Mladinske matrice. V članku je tudi sledeči odstavek: Slovenci se k sreči lahko pobahamo s tem, da naše mladinsko slovstvo vidno napreduje, kar je v prvi vrsti zasloga učiteljske književne ustanove »Mladinske matrice«. Imamo že lepo zbirko izvirnih slovenskih pravljic, pripovedk, povesti in pesmi. Hudo pa pogrešamo dobra realistična dramatska dela in slovenski mladinski roman. Zato pregledujemo bogato bolgarsko mladinsko književnost z upanjem v srečo, da bodo tudi naši slovenski književniki bolj številno in plodno obrnili svoj pogled k naši mladini, našemu narodu in življenju.

—mm Mladi Korotan prinaša v svoji 4. številki tudi ponatis »Milica in Jakca« od Ribičiča ter »Zimsko veselje« iz »Našega roda«.

—mm Cicibanova knjižnica. Tretji zvezek je izšel. Hočete imeti v šoli uspeh v čitanju, hočete, da bodo otroci dobili veselje do branja, naročite Cicibanovo knjižnico! Pri naročilu vsaj 10 izvodov so knjižnice po 1,50 za izvod in pri tem se poštnina posebej ne računa.

—mm Avtorje, ki so se udeležili literarnega natečaja Mladinske matrice, in še niso poslali svojega naslova, prosimo, da to čimprej store, da jim lahko rokopise vrnemo.

Učiteljska tiskarna

—t Že za din 50,— dobite v Knjižarni Učiteljske tiskarne Knaurov Svetovni atlas z najnovejšo politično razdelitvijo. Za isto vsoto se vam nudi Knaurov Leksikon.

—t Prirodopisci! Gotovo vas bo zanimala knjiga: Živali prazgodovinske dobe in njihovo življenje. V nemščini pisana knjiga vsebuje vse, kar se je do najnovejšega časa moglo odkriti na tem področju.

—t Pri Knjižarni Učiteljske tiskarne lahko naročite najnovejšo slovensko knjigo Razvoj slovenskega narodnega vprašanja. Cena v platno vezani knjigi je 96 din. — Prezanimiva knjiga, ki obravnava v izčrpnih oblikah ves naš problem.

—t KNJIGARNA UCITELJSKE TISKARNE dovoljuje cenjenemu učiteljstvu obročno odplačevanje za vse knjige, ki jih pri njej naroče.

—t Naročajte Zirovnikove Narodne pesmi. Dokler je še kaj zalogo, jih dobite po 1 din za zvezek. Zbirka sestoji iz 4 zvezkov.

—t Izšel je najnovejši Brockhaus leksikon v štirih zvezkih. Vsak zvezek ima ca. 750 strani. Cena skupno vsem štirim delom v platnu vezanim din 600,— Naročite si ga!

—t Važno sporočilo! Knjižarna Učiteljske tiskarne dovoljuje cenjenemu učiteljstvu obročno odplačevanje knjig, ki jih pri njej naroči.

—t Za potovanje si preskrbite vodiče, i. s. Griebenove potovalne vodiče v nemščini: Švica, Paris, Firenze, Berlin, Dunaj, Hamburg, Benetke, Genua, Dalmacija, Dolomiti, Budimpešta, Nürnberg, Koroško, Gornja Italija, Italija, Južna Italija, Riviera, Stajersko, Salzburg, London, Trst-Opatija, Milan.

Stanovska organizacija JUU

Iz izvršnega odbora

—iz Pozdravne brzojavke in izjave solidarnosti izvršnemu odboru JUU odnosno predsedniku Ivanu Dimniku so s svojih zborovanj poslala sledeča društva:

Učiteljsko društvo Karlovac.

Učiteljsko društvo Bijeljina.

Učiteljsko društvo Sremska Mitrovica.

Iz društev Vabila

—JUJ — SRESKO DRUŠTVO V KRAJNJU bo zborovalo v soboto, dne 11. februarja, ob pol deveti uri v prostorih Narodnega doma v Kranju. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. 2. J. J. Strossmayer, predava tovariša Piškova. 3. Tajniško poročilo. 4. Predlogi k finančnemu zakonu. Referira tov. Rape Vlado. 5. Blagajniško poročilo. 6. Predlogi in nasveti. — K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

—JUJ — SRESKO DRUŠTVO V ŠOSTANJU bo zborovalo v soboto, dne 11. februarja t. l., v ljudski šoli v Šostanju s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo o situaciji v organizaciji. 2. Predavanje strok. učitelja Kunsta Viljema: »Pouk o elektriki v sodobni ljudski šoli«. 3. Poročilo o Učiteljski tiskarni.

Učiteljski pevski zbor JUJ Emil Adamič

—pev Obvestilo. Prihodnji pevski tečaj bo 24., 25. in 26. marca t. l. v Ljubljani v prostoru, ki ga bomo pravočasno objavili. Članstvo, ki še ni odposlalo svojih izjav glede odtegljaja za turenejo, naj stori to takoj.

Tajništvo.

Šolski radio

—r XVII. Torek, 7. februarja: Slovenska mladina ob meji in na Kočevskem; g. Marjan Tratar, Razpored: 1. Ali veš, kaj je materina beseda? 2. Našega rodu novo vstajenje. 3. Beseda slovenski mladini. 4. Dopisovanje z našo mladino ob meji in na Kočevskem. 5. Organizirajmo šolske izlete in potovanja v glavnih počitnicah na našo severno mejo in na Kočevsko. 6. Zaključna beseda. II.—III.

Petek, 10. februarja: V kolinski tovarni; dialog v obliki reportaže vodi g. Mirko Demšar. Razpored: 1. Ogled surovin. 2. Naprej v pražarno. 3. V mlinu. 4. Cikorija se pakira in odpravlja. II.—III.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 5. februarja, ob 17. uri predavanje: Gospodarska navodila in tržna poročila.

—t Knjižarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani priporoča naslednje zbirke knjig:

1. Zbirka za din 50,—: Kunc: Veterinarska higiena in živinoreja, Oblak: Naša praščjereja, Terzan: Kmetovalcev svetovalec. Wenko: Kmetijsko kokošarstvo. Wenko: Več dobre krme. Wenko: Sto pojasnil o umnem travništvu. Wester: Življenje čebel.

2. Zbirka za din 50,—: Čermelj: Ljudska astronomija. Sadar: Lan in konoplja. Spiller: Planšarstvo.

3. Zbirka za din 20,—: Breznik: Klic Gorjancev. Jeran: Zastava v vetru. Winkler: Cesta čez Resje. Zupanc: Stari Hrk. Tovornik: Stara pravda. Wester: Življenje čebel.

4. Zbirka za din 3,—: Zirovnik: Narodne pesmi za mladino, 3 zvezki.

5. Zbirka za din 1,—: Marolt: Narodne himne in domorodne pesmi.

6. Zbirka za din 25,—: Baukart: Marko Senjanin, slovenski Robinson. Dimnik: Kralj Aleksander I. Flere: Babica pripoveduje. Korban: Vitomilova železnica, Kosem: Ej, prijateljčki Silihi! Nekoč je bilo jezero. Riha-Pribil: Povest o svatbi kralja Jana.

7. Zbirka za din 30,—: Zupan: Belokranjske pripovedke. Vaštetova: Mejaši, Milkovič: Pravljice iz gozda. Meško: Našim malim. Krasnohorska: Pripovedka o vetru, Karafiat-Brađač: Kresničice.

8. Zbirka za din 40,—: Milkovič: Pravljice iz gozda. Korban: Iz mojih temnih dni, Lah: Češke pravljice. Flere: Slike iz živalstva. Ewald-Holeček: Mati narava pripoveduje. Erjavec: Kitajske narodne pripovedke. Anatol le Braz: Islandska velika noč. Flere: Pripovedne slovenske narodne pesmi.

9. Zbirka za din 50,—: Suchy: Staroindijske basni. Rapč: Tisoč in ena noč. Brinar: Pohorske bajke. De Amigis: Sreč.

10. Zbirka za din 100,—: Erjavec-Flere: Zbrani spisi: Fran Erjavec, Franc Levstik. Matija Valjavec, Josip Stritar, Simon Jenko. Anton Martin Slomšek, Janko Kersnik. Slovenske pesnice in pisateljice.

4. Slučajnosti. Pričetek zborovanja bo takoj po prihodu vlaka! — Ker je na dnevnem redu predavanje znanega strokovnjaka in metodika na področju pouka o elektriki v sodobni šoli, je v interesu vsakega posameznika, da te prilike ne zamudi in se zborovanja sigurno udeleži.

Odbor.

—JUJ — SRESKO DRUŠTVO V ŽUZEMBERKU bo zborovalo v soboto, dne 11. februarja t. l., ob 10. uri dop. v Žužemberku. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. 2. Dekle v pošolski dobi; predavanje tov. Ratale Hrovatove. 3. Razgovor o mladinskem festivalu, ki ga bodo priredile šole žužemberškega okraja. 4. Tov. Ljubič Mirko recitira svoja leposlovna dela. — Z ozirom na važnost dnevnega reda pridite vsi! Naše najmlajše še posebej vabimo!

Odbor.

—JUJ — SRESKO DRUŠTVO GORNJI GRAD bo zborovalo dne 11. febr. 1939. na Rečici ob Savinji, kakor smo se dogovorili, takoj po prihodu avtobusa. Na dnevnem redu je med drugim predavanje sreskega kmetijskega referenta gospoda ing. Wenka o temi »Kako naj pomaga učiteljstvo pri kmetijsko-pospeševalnem delu«. Pričakujemo polnoštevilno udeležbo radi zanimivega in važnega predavanja, pa tudi radi tega, ker se že dolgo časa nismo sestali. Pokažite svojo zavednost! — Vabi odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA-OKOLICA, ZAH. DEL, bo zborovalo dne 11. februarja 1939. ob 9. uri v mestni dvorani v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO LASKO zboruje 11. februarja 1939. ob 8. v Zidanem mostu v Sokolskem domu. — Dnevni red: 1. Otvoritev. 2. Predavanje: Ivan Cankar (prof. Ruša Mahkota). 3. Čitanje iz Cankarjevih del (tov. Pogačnik in Pahor). 4. Zapisnik. 5. Dopisi. 6. Situacijsko poročilo. 7. Učiteljska samopomoč — ogrožena! 8. Organizacija Podmladka JS. 9. Slučajnosti. — Smatrate zborovanje za silno važno! Cankarjeva proslava, Učiteljska samopomoč — sta točki dnevnega reda, ki morata vsakega zanimati. Ker smatramo, da se našemu klicu polnoštevilno odzovete, smo sklicali zbor v Sokolski dom, da bo za vse dovolj prostora. Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR-DESNJI BREG bo zborovalo dne 11. februarja t. l. v Mariboru — Narodni dom — ob devetih uri z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo o glavni skupščini (poročila šolski upravitelj Kašpar). 2. Predavanje univerzitetnega profesorja dr. Gosarja: »Bodoča družba in šola«. 3. Situacijsko poročilo in dopisi. — Pričakujemo točne udeležbe. Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA-OKOLICA, VZHODNI DEL, bo zborovalo v ponedeljek, 6. februarja 1939., ob devetih uri v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani. Dnevni red: 1. Stanovske zadeve. 2. Predavanje tov. J. Likarjeve: »Potovanja po Italiji in Libiji« (s skioptičnimi slikami). 3. Raznoterosti. — Tovariši (-ce), pridite polnoštevilno! Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO KOZJE bo zborovalo v soboto, 11. februarja 1939., v ljudski šoli v Kozjem. Dnevni red: 1. Zapisnik, dopisi. 2. Poročilo predsednika. 3. Predavanje: »Ivan Cankar, ljudska šola pa učiteljstvo«. Predava g. šolski nadzornik Albin Sprajc. 4. Učiteljska samopomoč. 5. Pripravniki v organizaciji JUU. 6. Blagajniško poročilo, kot dodatek običajnega zbora. 7. Slučajnosti in predlogi. — Po zborovanju bo skupno kosilo. Z ozirom na važne teme, ki se bodo obravnavale na zborovanju, naj učiteljstvo kozjanskega okraja polnoštevilno poseti to zborovanje. Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO KAMNIK bo zborovalo 11. februarja 1939. ob pol devetih uri v Domžalah. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. 2. Poročila društvenih funkcionarjev. 3. Aktualna šolska vprašanja. 4. Predavanje tov. Kobilice: Problem učnih načrtov. 5. Slučajnosti. — K polni udeležbi vabi odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO BREZICE bo zborovalo dne 11. februarja 1939. ob tridesetih na enajsto uro v ljudski šoli v Trzinu skupno z učiteljskim društvom za krški srez z istim sporedom kot ga je objavilo to društvo v 23. številki »Učiteljskega tovariša«. Predsednik.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA bo zborovalo v soboto, 11. februarja t. l., ob 9. uri dopoldne v ljudski šoli v Lescah. Poleg običajnih točk bo na dnevnem redu tudi predavanje ravnatelja Osrednjega zavoda za žensko domačo obrt g. Boža Račiča iz Ljubljane, o temi »O domačih obrti«.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO SLOVENSKA BISTRICA bo zborovalo v soboto, dne 11. februarja 1939., ob pol 10. uri dop. na Pragerskem v šoli. Poleg običajnega dnevnega reda je tudi predavanje g. sreskega šolskega nadzornika in filmskega predavatelja sreskega gozdarskega referenta o gojitvi sadik gozdnega drevja. Polnoštevilna udeležba naša dolžnost.

Poročila

+ JUU SRESKO DRUŠTVO V LJUTOMERU je 14. januarja t. l. zborovalo v Gornji Radgoni. Prisotna je bila le polovica članstva, ker naši klanci so sicer divni, kadar jih sonce obseva, so pa pusti in neprijetni v dežju in blatu. Škoda! Tako so bili mnogi prikrajšani za redko užitek. — Cankarja smo se spominjali tokrat ob njegovi 20. obmrtnici, njegovih likov in njegove besede. Prof. Kolar iz Ljubljane nam je izklesal prav tiste zagovornika ponižanih in užaljenih; pokazal srce polno ljubezni, ne one sladke in lažnive, le one vse spoznavajoče in odpuščajoče. Pokazal je vsega tistega neustrašnega borca, ki je brezobzirno vihtel bič in udarjal z njim preko širokih pleč gospodarjev in sključeni hrbtov hlapcev. — Baš tisto je zajejal prof. Kolar, kar je najznačilnejše in najkrepkejšo in podal tako, da je bilo vredno priti od daleč in poslušati in še poslušati. — Iz srca smo se mu zahvalili! Kar neradi smo prešli potem na stanovske zadeve.

Tov. Mavrič nam je v situacijskem poročilu podal glavni obris izredne glavne skupščine, spomnil se je volitvenih obljub, želeč, da bi postala dejanja, ter omenil politične dogodke, tisoče se šole. Poslovil se je končno od premeščanih, želeč jim srečo, ter zaklical dobrodošlico novemu članstvu.

Pri dopisih smo sklenili: da se po okrožnici zberejo pri članstvu prispevki za brezposelne češkoslovaške tovariše, z dodatkom 100 din iz društvene blagajne;

da moramo vsi, prav vsi skrbeti za čim večje število naročnikov Mladinske matice; da postane tov. Prelogova društvena poverjenica za Mladinsko matico.

Sledil je referat predsednice odseka učiteljic, tov. Potočnikove: Ne rušite družine, v katerem je znova pokazala na vse one udarce, ki padajo na službeno ženo. Imamo kruh, a nam ga tako solijo, da postaja počasni grenak. Nesocialne odredbe nam lomijo optimizem in voljo. Celibat nas je prikriljal za najosnovnejše življenjske pravice. Udaril pa močno tudi družino in državo. Poročena žena ne zasluži za svoje dvojno delo polnega plačila. Vse to so stvari, ki bolijo — in zahteva, da se umaknejo, je naša polna pravica. Vsi smo njene besede razumeli, tovarišice smo jih pa poleg tega še občutile.

Tov. Porekar je nato govoril o Učiteljski samopomoči, nakar je zbor sprejel resolucijo proti njeni okrnitvi.

Ob sklepu smo sestavili še delen program za prihodnje zborovanje, popoldne pa smo se razšli.

K. Maurič, preds. Mara Burjeva, tajnica.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ. Na zborovanju, 12. decembra 1938., nam je tovariš Hasl govoril o pomenu mladinskih zborov, o njih organizaciji, nastopih in splošni važnosti pri vzgoji. Po njegovem govoru, v katerem je bila ena sama pobuda in navdušenje po ustanavljanju mladinskih zborov in po temeljitejšem gojenju petja na naših šolah, je nastopil mladinski zbor iz Sv. Janža na Dravskem polju. Tako je izvajanje tov. Hasla dobilo najučinkovitejši in tudi najtoplejši poudarek po mladih pevcih samih, ki so pod vodstvom tov. Jarca z zanosom in s tistim otroškim čarom, ki se mu odrasli tako hitro vdajmo, zapeli šopek naših najlepših in tudi muzikalno najtežjih mladinskih skladb, od Adamiča, Mava, Preglja, Tomca in Brvarja, do revolucionarja Ostrca, katerega pesem je tako novo zazvenela, vzbudila zato zanimanje po svojem slogu, disonancah in kar drzni akordiki, ki pri njem sloni na tako značilni poltonski kromatiki. Čisto pravilno je bilo, da je tov. dirigent ob koncu v svoj spored vključil našega modernista, saj moramo do neke mere, kolikor nam je možno, z mladinskimi zbori sporedno tudi zasledovati razvoj naše mladinske pesmi, ki v zadnjih letih doživlja svoj viden in strm vzpon.

Ne bomo menda pretiravali, da po tem zborovanju v marsikateri tovarišici in tovarišu tiho tli v srcu želja po sličnem mladinskem zboru. Naj le v njih dozori čimprej ta želja in naj se iz nje razlega naša lepa slovenska pesem, ki naj zopet najde svoj pravi pomen in v teh časih prepotrebni tudi budi-teljski odmev še tam, v tistih naših vaseh, v katerih se naj zlije v en sam domač in topel slovenski akord!

Predavanje »Razvoj slovenske pedagogike« je podal tov. Miloš Ledinek. Obsegalo je pot našega šolstva od dobe tik pred 1918. letom in ob prelomu na tej važni prehodnici, ki je v pedagogiki didaktično-metodično poudarjena, pa tja preko borb za slovensko knjigo in Herbartove stopnje, ko smo potrebovali razne metodike, učbenike in navodila čisto iz narodnostnih potreb in na kakšen večji pedagoški tekst misliti ni bilo. Po tej neke vrste pripravljalni dobi je silila prerasmeritev šolstva doba sama s svojim socialnim razgibanjem v tipične slovenske razmere. In da smo se vsaj nekoliko vključili v svetovno dogajanje, smo se morali posluževati tuje literature vsaj tja do 1930. leta, po katerem pa že vzkljuje zahteve po slovenski šolski reformi: Čibej, Zgeč, Gogala, Jurančič, Vranc, Pibovec, Doberšek itd. preko dobe tečajev, ko smo se zagnali v delovno šolo, torej iz logizma v psihologizem do zadnjih let, dobe strnjene, oziroma celostnega pouka itd., ter se dotaknil še SSM, Pedagoške centrale v Mariboru in Ljubljanskega pedag. društva, Poizkusne posvetovalnice in lanskega šestanka v Ljubljani, ki pomeni: združiti se v delu in v sintezi graditi.

Razčlenil je vse težnje »tako imenovane sodobne šole« in poudaril, da bomo morali iskati vzroke sedanjim pomanjkljivim uspehom naše šole neke drugje in ne v teh težnjah samih.

Ti vzroki pa bi menda bili:

1. Preobilica snovi v naših predpisanih načrtih in neprimerna razdelitev ur (jezik + računstvo) za one učitelje, ki se puste z njim strogo vezati (učni načrt + program);

2. pedagoška neprimernost snovi za posamezne razrede;

3. didaktična posnemanja zunanjih oblik sodobne šole brez razumevanja njenega bistva, kar se posebno izraža v prepisovanju »modernih« podrobnih učnih načrtov brez upoštevanja posebnih prilik posameznih šol, postavljanje s kaligrafično ali celo krasilno pisavo in bogato ilustrirano učiteljevo pripravo in do mučnosti »doterani« delovniki otrok. Zunanja oblika je le pesek v oči javnosti in staršem (razne razstave) pa tudi šolskim nadzornim organom, na drugi pa je to mučenje otrok, ko se jim jemlje ves prosti čas, in staršev, ki morajo pogosto delati namesto otroka;

4. težke gospodarske, socialne in vzgojne prilike;

5. prenapolnjeni razredi in razredi brez učiteljev;

6. nezanimanje učiteljstva za krajevne prilike, življenje otrok, za ljudske potrebe ter za spoznanje dece in

7. nesigurnost učiteljevega položaja (stalnost in gmotne prilike).

Debata se ni razvila, četudi je snov to obilno nudila, posebno tistim, ki imajo izkušnje in dolgo šolsko pot za seboj. Sicer pa je za to potrebno poznavanje snovi!

Drago Zupančič, A. Debenak, predsednik, tajnik.

Novosti na knjižnem trgu

KNJIGA, KI JE NE SME POGREŠATI NOBEN UČITELJ

Novo usmerjenje naše sosede Nemčije je postavilo svoji politiki — tako notranji, kakor zunanji — za smoter čim večje ojačanje svojega naroda, ki naj zavzame vodilno mesto ne le v Evropi, temveč tudi v ostalem svetu. To ojačanje skuša biti vsestransko: ne le gospodarsko in vojaško, marveč ne v poslednji meri tudi številčno. Zato vodi Nemčija računa o vsakem Nemcu, naj živi tudi v najbolj oddaljenem kraju zemlje. To bi ne moglo biti nikomur v spotiko — a za naš celo posnemanje vredno — ko bi se v pretiranem nacionalnem zanosu ne našli prenapeteži, ki hočejo moč in obsežnost svojega naroda povečati na račun drugih narodov, med katere spadamo tudi mi.

In vendar je resnica čisto drugačna. Dognati resnico ter osvetliti kočevsko ozemlje z vseh strani stvarno in nepristransko, si je nadel za nalogo Družba sv. Cirila in Metoda, ki je skrbno izbrane izsledke številnih sočevalcev združila v lepi in obsežni knjigi, Kočevskem zborniku. To je nedvomno eno najpomembnejših del, kar jih je izšlo pri nas, pomembno zlasti zaradi aktualnosti v narodno-obrambni pogledu. Saj je napravilo konec namernemu beganju prebivalcev tega kraja z neresničnimi podatki, ki naj izkazujejo pretirane zahteve. Pogled v Zbornik zadostuje, da si je človek na jasnem, zato je nujno potreben zlasti učiteljem, saj prav oni prihajajo najpogostejše v položaj, ko je treba ljudi pravilno poučiti in jim dati točen odgovor.

Kaj vsebuje Zbornik?

Tehtnemu in umerjenemu uvodu predstavnika CMD ing. Mačkoviša sledi sistematično razvrščene studije, ki se vse odlikujejo po točnosti izsledkov ter vsestranski poglobljenosti.

Geografski pregled kočevskega jezikovno mešanega ozemlja podaja strokovnjak Ivan Simonič. Geološko-morfološkemu opisu, ki razčlenja površino kočevskih tal, njihove hribine, planote in podolja, sledi opis rastlinstva in živalstva, na to pa tipi naselij, kmečkih domov in razdelitev zemljišč. Posebno zanimiv je odstavek, ki govori o krajevnih, ledinskih in rodbinskih imenih. Tu izvedemo, da je na Kočevskem 177 naselij (z razseljenimi kraji vred). Od teh jih ima 59 le slovensko ime, 33 le nemško, 3 naselja delno slovensko, delno nemško, 82 pa slovensko in nemško ime. Iz številnih mešanih imen je videti, da so bila slovenska imena ponekod od nemških imen izpodrinjena. Z ozirom na poreklo rodbinskih imen se kaže med kočevskimi Nemci precejšnje število Slovencev. »Tako nam krajevna, ledinska in rodbinska imena podajajo zaključek, da niso tvorili Nemci na Kočevskem nikoli čistega jezikovnega otoka, ampak so bili vedno med njimi Slovenci, ki so tudi znatno število naselij ustanovili že pred prihodom Nemcev.« (Str. 39.)

O prihodu Nemcev, torej o zgodovini Kočevskega nam govori isti avtor; tudi ta študija je prav tako temeljita kakor prva. Iz nje izvedemo, da so Kočevarji potomci nemške kolonije iz 14. stoletja, ki pa se je spojila z že poprej naseljenimi Slovenci. Vobče loči avtor naselja z ozirom na poreklo kolonistov v tri vrste: v prvotno čisto slovenska, v že od začetka mešana in v že prvotno čisto nemška. Nemce, ki so se kompaktno naselili, je pripeljal s Koroškega ortenburški grof Oton najbrže tedaj, ko je začel graditi svoj pristavo v Mahovniku.

O jedru kočevskega vprašanja podaja izčrpen referat dr. Jože Rus, prav tako izvrsten poznavalec kočevskih razmer. To jedro tvori kočevsko gospodarstvo iz njegovih prirodnih in socialnih podlag. Tudi ta referat posega v preteklost zlasti glede obdelovanja zemlje in izsekavanja gozdov, pri čemer se dotakne tudi nemške naselitve. Posebno zanimivo v tem spisu je poglavje o krošnji in njenih posledicah. V sedemdesetih letih se je število kočevskih Nemcev znižalo od 22.898 na 11.915.

Posebnost knjige pa predstavlja referat Franceta Marolta o slovenskih prvinah v kočevski narodni pesmi. Pisatelj je strokovnjak v glasbeni etnografiji, zato je tudi popolnoma uspel v svojem dokazovanju, da temelje kočevske pesmi na elementih slovenske narodne pesmi. Svojo trditve je avtor dokazal na devetih tipičnih primerih kočevske pesmi z ozirom na melodijo in etnografske elemente. S svojo študijo je potrdil besede Poljaka Korytky, ki jih je izrekel že l. 1838. o Kočevarjih: »To ljudstvo je v nemščino prevedena slovenska knjiga. Samo gotsko-nemški jezik jim je ostal, navade, običaji, mnenja in celo način mišljenja pa so sprejeli od Slovanov, Kranjcev in Istranov in skrbneje jih čuvajo nego Slovenci sami.« Isto dokazuje tudi S. Šantel, ki govori o kočevski narodni noši ter ugotavlja, da je prevzeta od Slovencev.

Znani jezikoslovec prof. Ivan Koštil objavljala jezikovno razpravo o Kočevarjih in kočevščini. Dokazuje, da so našli Nemci v nekaterih krajih že s Slovenci obljudene kraje, o čemer pričajo zlasti krajevna imena. Razčlenja narečje Kočevarjev, ki je enako kot so ga govorili Nemci okrog Sorice ter kaže na izposojenke v kočevščini.

Dr. Janko Lokar razpravlja o Kočevarjih in Beli Krajini, ki nikakor ni podlegla vplivu svojih sosedov ter je ostala samosvoja.

Prof. Janko Kumer pokaže pregled razvoja o kočevski gimnaziji, O. F. pa objavlja izredno važen članek o ljudskih šolah na Kočevskem. Kdor prebere ta sestavek, se mora pač čuditi, da se je slovenski življenjski vsaj v tolikem obsegu poleg nemškega.

Posebno priznanje zasluži tudi pregled literature o kočevskem vprašanju, ki ga priobčuje Ivan Simonič. Tako so vsa izvajanja v Zborniku dokumentarično podkrepjena tudi z izvajanjem neslovenskih pisateljev.

Slike in geografski črteži, ki zaključujejo zbornik, osvetlujejo zlasti prvi referat Ivana Simoniča.

Spričo velikega pomena, ki ga ima ta knjiga za naš narod, pač ne bi smelo biti izobraženca, ki ne bi imel v svoji knjižnici te knjige. Cena je za njen obseg in za lepo opremo izredno nizka, saj stane kljub svojim 382 stranem ter slikam in zemljevidom, broširana samo din 80,—, a vezana din 100,—.

Angela Vode

—k Šolske proslave. V založbi in litografiji Pahorja (Ljubljana — Zapuže) so izšle pesmi za šolsko mladino z naslovom »Šolske proslave«. Pesmi so izšle v treh zvezkih. Skladatelj Anton Grum je v njih priredil, večinoma pa sam uglasbil za mladinske glasove besedilo Nuše Rapetove v dopadljivem slogu, dostojnemu šolski mladini. Nekoliko manj spretna klavirska spremljava je dobro izvedljiva in po svoji zvočnosti daje glasovom izdatno podporo. Izdatna zbirka je soliden doprinos h glasbeni mladinski literaturi in se bo gotovo radi večšega pevskega stavka uveljavila.

—k Pregelj dr. Iv. — Tomšič dr. Fr.: Slovsstvena zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov v vprašanjih in odgovorih. Založila Jugoslov. knjigarna, l. 1938. Str. 163, cena 22 din. Odkar že več let ni dobili znane dr. Grafenauerjeve »Kratke zgodovine slovenskega slovstva«, ki ni bila le priljubljen učbenik, temveč je dobro služila tudi množestvilnim drugim ljubiteljem našega slovstva, ki se ne utegnejo poglobljati v večja slovstvenozgodovinska dela, je nastala na našem knjižnem trgu v tem pogledu prav občutna vrzel. Ne samo tisoči dijakov, temveč tudi premnogi preprostejši prijatelji lepe knjige so nujno potrebovali takega kratkega pregleda, ki bi jim nudil bistvene informacije in orientacijo brez učenih podrobnosti. Čeprav je to lepo delce sestavljeno v nekoliko nepravilni obliki vprašanj in odgovorov, bo s svojo pregledno razdelitvijo, preciznimi definicijami ter kratkimi odgovori izbornemu služilo svojemu namenu ter našlo nedvomno dostop v najširše plasti čitajočega občinstva. Ker začenja srbskohrvaška knjiga polagoma prodirati že tudi v roke preprostejših bralcev, bo to delce v svrhu najnujnejše orientacije v srbskohrvaškem slovstvu tem še prav posebno dobrodošlo, kajti poleg vseh pomembnejših slovenskih pisateljev nas seznanja tudi z najvidnejšimi predstavitelji hrvaške in srbske literature. — Glede na vse povedano to priročno delce ne bo le izborna služila dijaštvu, temveč prav vsem, ki se sicer ne utegnejo podrobneje pečati z literarnimi zgodovinami. — Naroča se tudi v Knjižarni Učiteljske tiskarne.

—k »Življenje in svet.« Ilustrirana revija za poljudno znanstvo, leposlovje in javna vprašanja. Izšla 1-2. številka v novi opremi in kot samostojna revija s sledečo vsebino: Pet in dvajseta knjiga. — Zdravnik in učitelj na novih potih (dr. Mirko Černič). — Mraz kot vir energije (dr. N. Richter). — Še je verjel (I. Koprivec). — Živali žive brez možganov. — Opankar. — Vodna sila. — Rezervist Poljanec. — Kratki in dolgi dan v življenju rastlin. — Organizirajmo se (Karel Čapek-erka). — Parcela 32. — Napoleonova Korzika. — Legenda o prvi ženski. — Skrivnostna zgodba i. dr. — Izhaja dvakrat na mesec. — Celoletna naročnina 84 din. »Življenje in svet« ureja Ivan Podražaj.

Poslužite

se pri svojih naročilih

KNJIGARNE UČITELJSKE TISKARNE

V LJUBLJANI

in njene podružnice

V MARIBORU

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5—

ZAMENJAVA

Učiteljski par na večrazrednici blizu Kranja ob železnici išče zamenjave zaradi spremembe podnebja na manj organizirano šolo izven Gorenjske. Stanovanje v šoli zaželeno, oddaljenost postranska. Kožuh Josip, Naklo